

SYLABUS przedmiotu/MODUŁU:			
Nazwa przedmiotu/MODUŁU:	Farmakologia		PI_1_NP_FA
Kategoria przedmiotu/MODUŁU:	Nauki podstawowe		A
Kierunek studiów:	Pielęgniarstwo		
Forma studiów:	Stacjonarne		
Poziom studiów:	Studia I stopnia		
Rok studiów:	I, II	Semestr studiów:	II, III
Liczba punktów ECTS dla przedmiotu/MODUŁU:	3,5		
Język wykładowy:	Polski		
Koordynator przedmiotu/MODUŁU:	dr n. med. Grzegorz Głąb, dr n. o zdr. Piotr Gurowiec		
Prowadzący przedmiot/MODUŁ:	dr n. med. Grzegorz Głąb, dr n. o zdr. Piotr Gurowiec		

Forma nakładu pracy studenta/Forma aktywności		
Forma zajęć	Liczba godzin w planie	Forma zaliczenia *wpisz symbol
Bezpośredni kontakt z nauczycielem akademickim:		
Wykład (W)	45	E
Ćwiczenia (C)	25	Z/O
Ćwiczenia (Ćw/CSM)	-	-
Seminarium (S)	-	-
Zajęcia praktyczne CSM (ZP/ CSM)	-	-
Zajęcia praktyczne (ZP)	-	-
Godziny studenta:		
Praca własna studenta pod kierunkiem nauczyciela akademickiego (PW)	20	-
Sumaryczna liczba godzin dla modułu	90	-
*Z-zaliczenie; Z/O-zaliczenie z oceną; E-egzamin		

OPIS przedmiotu/MODUŁU:	
Cele i założenia przedmiotu/MODUŁU:	Uzyskanie przez studenta wiedzy i umiejętności niezbędnych do wykonywania zadań zawodowych w zakresie farmakoterapii.
Wymagania wstępne do przedmiotu/MODUŁU:	Brak wymagań wstępnych.
Metody dydaktyczne	• Wykład informacyjny
	• Wykład multimedialny
	• Ćwiczenia

MODUŁOWE EFEKTY KSZTAŁCENIA		
<u>Kod modułowego efektu uczenia się</u>	<u>Treść modułowego efektu uczenia się</u>	<u>Metody weryfikacji efektu uczenia się</u>
WIEDZA		
W zakresie wiedzy student zna i rozumie:		
A.W19.	poszczególne grupy środków leczniczych, główne mechanizmy ich działania i powodowane przez nie przemiany w ustroju i działania uboczne;	test pisemny i/ lub odpowiedź ustna
A.W20.	podstawowe zasady farmakoterapii;	test pisemny i/ lub odpowiedź ustna
A.W21.	poszczególne grupy leków, substancje czynne zawarte w lekach, zastosowanie leków oraz postacie i drogi ich podawania;	test pisemny i/ lub odpowiedź ustna
A.W22.	wpływ procesów chorobowych na metabolizm i eliminację leków;	test pisemny i/ lub odpowiedź ustna
A.W23.	ważniejsze działania niepożądane leków, w tym wynikające z ich interakcji, i procedurę zgłaszania działań niepożądanych leków;	test pisemny i/ lub odpowiedź ustna
A.W24.	zasady wystawiania recept w ramach realizacji zleceń lekarskich;	test pisemny i/ lub odpowiedź ustna
A.W25	zasady leczenia krwią i środkami krwiozastępczymi.	test pisemny i/ lub odpowiedź ustna
UMIEJĘTNOŚCI		
W zakresie umiejętności student potrafi:		
A.U7.	szacować niebezpieczeństwo toksykologiczne w określonych grupach wiekowych oraz w różnych stanach klinicznych;	test pisemny i/ lub odpowiedź ustna
A.U8.	posługiwać się informatorami farmaceutycznymi i bazami danych o produktach leczniczych;	test pisemny i/ lub odpowiedź ustna, wykonanie zadania
A.U9	wystawiać recepty na leki niezbędne do kontynuacji leczenia w ramach realizacji zleceń lekarskich;	test pisemny i/ lub odpowiedź ustna, wykonanie zadania

A.U10.	przygotowywać zapis form recepturowych substancji leczniczych i środków spożywczych specjalnego przeznaczenia żywieniowego zleconych przez lekarza.	test pisemny i/ lub odpowiedź ustna, wykonanie zadania
KOMPETENCJE SPOŁECZNE		
W zakresie kompetencji społecznych student jest gotów do:		
A.K1.	kierowania się dobrem pacjenta,	ocena nauczyciela, obserwacja 360*
A.K3.	okazywania zrozumienia dla różnic światopoglądowych i kulturowych;	ocena nauczyciela, obserwacja 360*
A.K4.	przejawiania empatii w relacji z pacjentem i jego rodziną oraz współpracownikami;	ocena nauczyciela, obserwacja 360*
A.K5.	przestrzegania praw pacjenta;	ocena nauczyciela, obserwacja 360*
A.K6.	zachowywania w tajemnicy informacji związanych z pacjentem;	ocena nauczyciela, obserwacja 360*
A.K7.	samodzielnego i rzetelnego wykonywania zawodu zgodnie z zasadami etyki;	ocena nauczyciela, obserwacja 360*
A.K8.	współdziałania w zespole interdyscyplinarnym w rozwiązywaniu dylematów etycznych z zachowaniem zasad kodeksu etyki zawodowej;	ocena nauczyciela, obserwacja 360*
A.K9.	przestrzegania wartości i powinności moralnych w opiece nad pacjentem;	ocena nauczyciela, obserwacja 360*
A.K10.	ponoszenia odpowiedzialności za wykonywanie czynności zawodowych;	ocena nauczyciela, obserwacja 360*
A.K11.	zasięgania opinii ekspertów w przypadku trudności z samodzielnym rozwiązaniem problemu;	ocena nauczyciela, obserwacja 360*
A.K12.	przewidywania i uwzględniania czynników wpływających na reakcje własne i pacjenta;	ocena nauczyciela, obserwacja 360*
A.K.13	dostarczania i rozpoznawania własnych ograniczeń w zakresie wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych;	ocena nauczyciela, obserwacja 360*
A.K14.	dokonywania samooceny deficytów i potrzeb edukacyjnych;	ocena nauczyciela, obserwacja 360*
A.K15.	systematycznej aktualizacji wiedzy zawodowej i kształtowania swoich umiejętności i kompetencji społecznych, dążenia do profesjonalizmu.	ocena nauczyciela, obserwacja 360*

TREŚCI MERYTORYCZNE przedmiotu/MODUŁU:								
		Wykłady (W)						
		SEMESTR	I	II	III	IV	V	VI
		LICZBA GODZIN (L)	-	25	20	-	-	-
		RAZEM	45					
semestr II								
LP	Zakres tematyczny	Odniesienie zakresu tematycznego do konkretnego modułowego efektu uczenia się						
1.	Grupy leków i mechanizm ich działania. Objawy uboczne	A.W19. – A.W25.						

	działania leków i interakcje między lekami. Lekozależność. Farmakogenetyka – podstawowe pojęcia. LADME – losy leków w organizmie.	A.U7. – A.U10. A.K1. – A.K15.
2.	Farmakologia ośrodkowego i obwodowego układu nerwowego. Narkotyczne i nienarkotyczne leki przeciwbólowe.	A.W19. – A.W25. A.U7. – A.U10. A.K1. – A.K15.
3.	Farmakologia układu krążenia. Grupy leków. Interakcje między lekami. Zasady terapii chorób układu krążenia (choroba niedokrwienna serca, nadciśnienie tętnicze, niewydolność krążenia, etc.). Farmakoterapia zaburzeń lipidowych i otyłości..	A.W19. – A.W25. A.U7. – A.U10. A.K1. – A.K15.
4.	Farmakologia przewodu pokarmowego. Leczenie choroby wrzodowej żołądka i XII-nicy. Zasady terapii schorzeń wątroby i trzustki.	A.W19. – A.W25. A.U7. – A.U10. A.K1. – A.K15.

semestr III

LP	Zakres tematyczny	Odniesienie zakresu tematycznego do konkretnego modułowego efektu uczenia się
1.	Farmakologia układu oddechowego. Leki wykrztuśne, sekretolityczne i przeciwkaszlowe. Leczenie astmy oskrzelowej.	A.W19. – A.W25. A.U7. – A.U10. A.K1. – A.K15.
2.	Farmakologia gruczołów wydzielania wewnętrznego. Zasady leczenia cukrzycy.	A.W19. – A.W25. A.U7. – A.U10. A.K1. – A.K15.
3.	Antybiotykoterapia i chemioterapia. Zasady racjonalnej antybiotykoterapii. Grupy antybiotyków i chemioterapeutyków, działania niepożądane.	A.W19. – A.W25. A.U7. – A.U10. A.K1. – A.K15.
4.	Chemioterapeutyki przeciwwirusowe, przeciwgrzybicze, przeciwrzeczowe, przeciwpiwowirusowe, przeciwgruźlicze.	A.W19. – A.W25. A.U7. – A.U10. A.K1. – A.K15.

	Ćwiczenia (C)						
	SEMESTR	I	II	III	IV	V	VI
	LICZBA GODZIN (L)	-	10	15	-	-	-
RAZEM	25						

semestr I

LP	Zakres tematyczny	Odniesienie zakresu tematycznego do konkretnego modułowego efektu uczenia się
1.	Źródła informacji o leku - informatory farmaceutyczne tyczne, bazy danych o produktach leczniczych.	A.W19. – A.W25. A.U7. – A.U10. A.K1. – A.K15.
2.	Wystawianie recept na leki (kontynuacja leczenia, realizacja zleceń lekarskich).	A.W19. – A.W25. A.U7. – A.U10. A.K1. – A.K14.
3.	Zapisy form recepturowych substancji leczniczych i środków spożywczych specjalnego przeznaczenia żywieniowego (zleconych przez lekarza).	A.W19. – A.W25. A.U7. – A.U10. A.K1. – A.K15.

Praca własna studenta (PW)

		SEMESTR	I	II	III	IV	V	VI
		LICZBA GODZIN (L)	-	15	5	-	-	-
		RAZEM	20					
semestr I								
LP	Zakres tematyczny	Odniesienie zakresu tematycznego do konkretnego modułowego efektu uczenia się						
1.	Krew i środki krwiozastępcze.	A.W19. – A.W25. A.U7. – A.U10. A.K1. – A.K15.						
2.	Radiologiczne środki cieniujące – rodzaje, wskazania, działania niepożądane.	A.W19. – A.W25. A.U7. – A.U10. A.K1. – A.K15.						
3.	Podstawy chemioterapii nowotworów.	A.W19. – A.W25. A.U7. – A.U10. A.K1. – A.K15.						
4.	Witaminy, mikro- i makroelementy. Preparaty złożone. Zasady rozsądnej suplementacji.	A.W19. – A.W25. A.U7. – A.U10. A.K1. – A.K15.						
5.	Terapia antyretrowirusowa w zakażeniach HIV.	A.W19. – A.W25. A.U7. – A.U10. A.K1. – A.K15.						
semestr II								
1.	Środki dezynfekcyjne.	A.W19. – A.W25. A.U7. – A.U10. A.K1. – A.K15.						
2.	Edukacja pacjenta w farmakoterapii, źródła informacji o lekach. Leki OTC.	A.W19. – A.W25. A.U7. – A.U10. A.K1. – A.K15.						

ZALICZENIE PRZEDMIOTU - PRZEDMIOT KOŃCZY SIĘ EGZAMINEM	
Wykład (W)	<p><u>Podstawę do uzyskania zaliczenia (zal) stanowi:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> obecność 100%; potwierdzona wpisem na liście obecności, ewentualna 10% nieobecność zrównoważona w sposób indywidualnie ustalony z prowadzącym zajęcia, aktywny udział w wykładach (włączanie się do dyskusji inicjowanej przez wykładowcę, przejawianie zainteresowania zagadnieniami omawianymi w trakcie wykładu), <p><u>Brak zaliczenia (nzal) stanowi:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> obecność mniej niż 90%, bierny udział w wykładzie, naganna postawa (brak respektowania czasu trwania wykładu, zajmowanie się sprawami innymi, nie związanymi z wykładem: śledzenie stron internetowych, używanie telefonu komórkowego, czytanie książki itp., przejawianie zachowań zmuszających wykładowcę do przerywania wykładu).

Ćwiczenia (C)	<p>Podstawę do uzyskania zaliczenia na ocenę (Z/O) stanowi:</p> <ul style="list-style-type: none"> obecność 100%; potwierdzona wpisem na liście obecności, aktywny udział w ćwiczeniach (włączanie się do dyskusji inicjowanej przez wykładowcę, przejawianie zainteresowania zagadnieniami omawianymi w trakcie ćwiczeń,) poprawna, oceniona pozytywnie odpowiedź ustna na 3 pytania z zakresu treści odnoszących się do efektów uczenia się z dziedziny wiedzy i umiejętności, zadane studentowi w czasie trwania ćwiczeń. uzyskanie co najmniej 60% poprawnych odpowiedzi z testu pisemnego zawierającego pytania: <ul style="list-style-type: none"> - jednokrotnego wyboru, - zdań niedokończonych, - pytań otwartych i półotwartych, odpowiedź ustna na wylosowane 3 pytania, ocenione pozytywnie wykonanie zadania. <p>Brak zaliczenia (nzal) stanowi:</p> <ul style="list-style-type: none"> obecność mniej niż 90%, bierny udział w ćwiczeniach, naganna postawa (brak respektowania czasu trwania wykładu, zajmowanie się sprawami innymi, nie związanymi z wykładem: śledzenie stron internetowych, używanie telefonu komórkowego, czytanie książki itp., przejawianie zachowań zmuszających wykładowcę do przerywania wykładu), negatywna ocena z testu pisemnego/odpowiedzi ustnej na wylosowane 3 pytania. negatywnie ocenione wykonanie zadania.
Praca własna pod kierunkiem nauczyciela akademickiego (PW)	<ul style="list-style-type: none"> opracowanie we własnym zakresie zagadnień przewidzianych w tej formie kształcenia sprawdzenie przyswojonej wiedzy w trakcie odpowiedzi ustnej
EGZAMIN KOŃCOWY z przedmiotu/MODUŁU	<p>Warunki dopuszczenia do egzaminu:</p> <ul style="list-style-type: none"> uzyskanie zaliczenia z wykładów, uzyskanie zaliczenia z ćwiczeń. <p>Forma egzaminu:</p> <ul style="list-style-type: none"> egzamin pisemny, test jednokrotnego wyboru, zdań niedokończonych, pytań otwartych i półotwartych.

KRYTERIA OCENY ODPOWIEDZI USTNEJ			Skala ocen odpowiedzi ustnej w odniesieniu do ilości uzyskanych punktów	
Lp.	KRYTERIA	Liczba punktów		
			bardzo dobry	16
1.	Zasób wiadomości, zrozumienie tematu.	0-5	dobry plus	15
2.	Aktualność wiedzy z zakresu poruszanego tematu.	0-5	dobry	13-14
3.	Zastosowanie prawidłowej terminologii.	0-3	dostateczny plus	11-12
4.	Spójność konstrukcji wypowiedzi.	0-3	dostateczny	9-10

	RAZEM:	16 pkt	niedostateczny	<8
--	---------------	--------	----------------	----

KRYTERIA OCENY TESTU		
bardzo dobry	(5,0) bdb	powyżej 91% poprawnych odpowiedzi
dobry plus	(4,5) db plus	81-90% poprawnych odpowiedzi
dobry	(4,0) db	71-80% poprawnych odpowiedzi
dostateczny plus	(3,5) dst plus	66-70% poprawnych odpowiedzi
dostateczny	(3,0) dst	60-65% poprawnych odpowiedzi
niedostateczny	(2,0) ndst	poniżej 60% poprawnych odpowiedzi

WYKAZ LITERATURY	
LITERATURA PODSTAWOWA	
1.	Farmakologia: podręcznik dla studentów i absolwentów wydziałów pielęgniarstwa i nauk o zdrowiu akademii medycznych /pod red. Grażyny Rajtar - Cynke; Lublin : Wydaw. Czelej, 2007.
2.	Krajewska - Kułak, Elżbieta : Udział pielęgniarki w leczeniu farmakologicznym / Państwowa Wyższa Szkoła Informatyki i Przedsiębiorczości w Łomży; Akademia Medyczna w Białymstoku. - Łomża : Libra-Print, 2006.
3.	Tarchalska-Kryńska, Bożena. Red. Podstawy farmakologii : materiały dydaktyczne dla studentów Zdrowia Publicznego Wydziału Nauki o Zdrowiu; Warszawa: Oficyna Wydawnicza Warszawskiego Uniwersytetu Medycznego, 2009.
4.	Rang, H.P. Farmakologia kliniczna ; Lublin : Wydaw. Czelej, 2014.
5.	Korbut, Ryszard. Red. Farmakologia: tajemnice, pod red. Ryszarda Korbuta; Kraków: Wydawnictwo Uniwersytetu Jagiellońskiego, 2009.
6.	Farmakologia. Red Rajtar – Cynke G. wydawnictwo Lekarskie PZWL Warszawa 2016.
7.	Farmakologia i toksykologia. Mutschler E. Geisslinger G.,Kroemer H. RuthP. Red. Wyd. Pol. Drożdżik M. MedPharm. Wrocław 2016.
LITERATURA UZUPEŁNIAJĄCA	
1.	Korbut, Ryszard. Red. Farmakologia po prostu ; Kraków: Wydaw. Uniwersytetu Jagiellońskiego, 2007.
2.	Lüllmann, Heinz. Ilustrowane kompendium farmakologii Lüllmanna; Lublin: Wydawnictwo Czelej, 2008.
3.	Rang, H.P. Farmakologia kliniczna ; Lublin: Wydawnictwo Czelej, 2001.

Podpis koordynatora przedmiotu/MODUŁU:

